

ЯРАН СУВАР МУБАРАКРАЙ, РАЙОНЭГЪЛИЯР!

МУБАРАКРАЙ!

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

Гъурметлу районэгълияр, квеЗ Яран сувар мубаракрай! Асиррин лап деринрай атанвай гуьзел ва багъа и суварн тѣбиатдал чан атун, гатфар вичин ихтиярда гъатун, пис крарин винел хъсанбур гъалиб хъун лишанламишзава. Къуй и суварихъ галаз дуьньяда ислягъвал, адалатлувал гъалиб хъурай, квеЗ чандин сагъвал, квалера гъурмет, берекат артух хъурай! Амин!

Райондин руководство

1928-йисалай акъатзава

№12 (8824), саласа

12+

ЩИШ ДУЪНЪЯ

22-март, 2022-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН «АХТЫНСКИЙ РАЙОН»
СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

РЕШЕНИЕ

09 марта 2022 г.

№ VII-СД-16-7

О присвоении почетного звания «Почетный гражданин
Ахтынского района»
Баширову Хану Мирзахановичу

За особые заслуги в сфере развития культуры и искусства, в соответствии с Положением о муниципальных наградах муниципального района «Ахтынский район», утвержденного решением Собрания депутатов МР «Ахтынский район» №VII-СД-36-3 от 25.12.2018 г., Собрание депутатов МР «Ахтынский район»

РЕШИЛО:

1. Присвоить звание «Почетный гражданин муниципального района «Ахтынский район» Баширову Хану Мирзахановичу.
2. Разместить настоящее решение на официальном сайте МР «Ахтынский район» и опубликовать в районной газете «Новый мир».

Председатель Собрание депутатов
МР «Ахтынский район»

А.К.Н.ПАЛЧАЕВ

Секретарь

Л.К.АТЛУЕВ

Баширов Хан Мирзаханович
(1954) – пианист, педагог, актёр, общественный деятель. Заслуженный деятель искусств РФ, народный артист РД. В 2002 году

СМИ РД назвали Х.М. Баширова «Человеком года». Председатель правления Союза музыкантов Дагестана, профессор. В 1986 году ему присуждена премия дагестанского комсомола. В 1993 и 2007 годах – Государственные премии Республики Дагестан, а в 2002–2004 годах – Государственные стипендии Президента России. Награжден золотыми медалями «200 лет имаму Шамилю» (1997), «200 лет А.С. Пушкину» (1999), Российского фонда мира (2003), золотым знаком Фонда развития отечественного музыкального искусства им. И. Чайковского (2006), серебряной медалью «Звонкоголосая юность России» (2006); медалью «За содействие МВД России» (2003).

Ибадуллагъ УРДУХАНОВ

ЯРАН СУВАР

Ас-салам алейкум, зи Дагъустан!
Зи лезги халкъ, хайи Ватан!
Бул берекет, гъурмет хъурай!
Ислягъ дуьнья къисмет хъурай!

Гуьлубшан югъ я, михьи гъава,
Чубарукри лув гуз цава,
Йифер куьруь, яргъи йикъар,
Мубарак квеЗ, Яран Сувар!

Вуч гуьзел я Самур дере,
Цуьк акъудна гъар са жуьре,
Алукънава гуьзел гатфар,
Мубарак квеЗ, Яран Сувар!

Малум тушир автор

Билбилрин шад ванер гваз,
Назик цуьквер, гъвергъвер гваз,
Марфарин бул селлер гваз,
Яран сувар атана.

Шад межлисдин йикъар гваз,
Чими –чими ракъар гваз,
Беневшар, цаяр гваз,
Яран сувар атана.

Чимчир рахаз хилерал,
Зегъмет къугъваз гилерал,
Берекат гваз чилерал
Яран сувар атана.

квал-югъ, куьче-гъаят, багъ-бустан михъунив, кайваниярни ашпазар суварин адетдин тлуьн-хъун (гитл, глач, калар, сав, хъчарин афарар, алугаяр, ругуна яру ранг янавай какаяр, ширинлухар) гъазурунив ва яран ялавар ийиз эгечлуниз эверунин лишан я.

«Гатфарин тѣбиат назлу свас ятла, Яран вахт адан таж я», - халкъдин мисал ава. И вахтунда инсанар багъ-бустан, гъаятар михъиз ва зирзибилриз цаяр ягъиз, цин хуларни къанавар экъягъиз эгечлава. Яр къаршиламишзава, сада садаз Яран сувар мубаракзава, чандин сагъвал, квалера гъурмет, меслят, бахт, берекат хъун Аллагъдивай тлалабзава.

«Ваз хвашкалди, яран сувар, салам гана мугъман хъайи. Гатфарикай мани лугъур, чубарукриз баян хъайи. Дуствал, садвал гъалиб хъана, шадвал хъурай хуьре, квалера. Берекатар артух хъана, мублагъ хъурай вири уьлкве. Яран сувар-азиз сувар, берекат гъваш никлериз чи. Яран паяр, хунчаяр гвай, хуш я лап вун риклериз чи»,

-лугуьзва абуру.
Нисинлай къулухъ райондин

алар, хуьрерин администрацийрин ва общественный тешкилатрин векилар авай. Са герендилай сегънедал РДК-дин гъевескар артистрин чѣхи десте пайда хъана. Абуру ва тебрикдин гаф гваз экъечлай райадминистрациядин кылиин заместитель Вадим Агъасиев жематди гурлу капар ягъуналди къаршиламишзава...

– Гъурметлу районэгълияр, за квеЗ Яран и гуьзел сувар жуван, райондин руководстводин ва райсобранидин депутатрин патай риклин сидкидай мубаракзава. Чандин сагъвал, хизанра гъурмет, зегъметдин агалкъунар хъурай! Бубайрин пак адатар хуьзвай, хуьруьн майишатдин зегъмет тебрикзавай, пис крарин винел хъсанбур гъалиб хъун лишанламишзавай им, гъакъикъатдани, къетлен манадин сувар я. Адан кылиин фикиррикай сад ата бубайрилай чал атанвай пак адатар рикел хуьн ва гележегда къевезвай несилдив агакъарун я. Къуй и суварихъ галаз дуьньяда ислягъвал, адалатлувал гъалиб хъурай, цинин йис гъар са карда чаз нетижалуди ва берекатлуди хъурай! – тебрикдин хуш келимайрилай къулухъ Вадим Агъасиева гъилевай йисуз спортдин агалкъунар тафаватлу хъайи за жерге жегъилриз райондин руководстводин патай пулдин

пишкешарни Гъурметдин грамотаяр гана. Абурун арада къезил атлетикадай СКФО-дин акъажуна гъалиб хъайи Арина Гудаевани Карина Палчаева, школьникрин арада волейболдай Дагъустандин чемпионвилин дережадиз акъатай Эсед Шагмарданован тварунихъ галай ДЮСШ-да вердишвилер къачузвай Эмина Парпачева, Селем Шагвеледова, Резия Шагъмирова, Исрая Рагъимова, Регина Магъмудова, Мадина Омарова, Марият Давудова, Лиза Ризаханова, Рукъият Ильева, Гуьлназ Алиева (командадин капитан) ва абурун тренерар тир

Абдурогъим Палчаев ва Казбек Парпачевни Нурамет Муталибов авай. Сегънедал РФ-дин образованидин сейли работниквилин тварцлиз лайихлу хъайи муаллимар тир И Рагъимханова, М.Султанбегова ва М.Мегъамедалиевани чпин шабагъар вахгана.

Ахпа мярекатдин тамада райондин культурадин Управленидин начальникин заместитель Сулейман Сулейманов яз, майдан гъевескар артистрин ихтиярда гъатна. Абуру Яран суварин къадим милли адетрин, хуьтлуьн мекъерикай уях жезвай тѣбиатдин, гатфарин квалехрин тематикадин къуьлеринни мани-макъамрин ва къаравилийрин тамашадин тегъердин нумрайралди тамашачийрин гуьгъуьлар шадарна. Музыкадин нумрайрин арада Яран ханумди, къабачиди сувариз талукъ адетрикай итижлу тегъерда суьгъбетзавай.

Яран шадвилер ниянихъ райцентрадин майданрал яран цаяр-ялавар авуналди, гъар са квалера берекатлу суфраяр къурмишуналди яргъалди давам хъана. Чкадин администрацийрин гуьзчивилик квал талукъ тир мярекатар райондин амай вири хуьрерани кыле фена.

КРЫМ РОССИЯДИК ЭХКЕЧАЙ ЮГЪ

18-мартдиз Крым Республикада Крым Россиядик эхкечай Югъ сувар яз кьейдзава. 2015-йисан 27-февралдиз Крымдин госсветди «Крым Республикадин суварин ва машгур йикъарин гьакъиндай» закондик дегишвилер куктуна. Ада тайинар авурвал, 18-март официальный сувар жезва ва и юкьуз кьвалахдач. Гила гьар йисуз и дата Крым Россиядик эхкечай Югъ яз кьейдзава. 2014-йисан 16-мартдиз кьиле тухвай референдумдилай кьулукъ Крымдикай ва Севастополдикай мад Россиядин регионар хъхъана. И серенжемдал агъалийрин члехи паюни чпин регионар Россиядик эхкечунин патахъай сес гана. Гьа икI, Россиядик эхкечунин тереф 96,77 % крымвийри ва 95,6 % севастополвийри хвена.

2014-йисан 18-мартдиз Россиядин Президент Владимир Путина, Крымдин руководител ва Севастополь шегьердин мэрд Крым Республика ва Севастополь Россиядик эхкечунин гьакъиндай икьардал кьулар члугуна. Адан бинедаллаз Крымдин вири агъалияр, эгер абурз Украинадин граждандан таз кьланзаватла ва абур идан гьакъиндай арза кхъенватла, абур Россиядин агъалияр яз гьисабзава. Республикадин кьил Сергей Аксенова гьисабзавайвал, Крым Россиядин Федерациядин кьурулушда хьунин девир регион патал гьалибвилерин пятилетка хъана. Ада полуостровдиз инфраструктура цийи хьийдай ва вилик тухудай мумкинвал гузва. Адан гафаралди, и йисара транспортдин ва энергетикадин цийи инфраструктурадин кар алай объекттар эцигнава. Абурун жергеда Крымдин муьгъ, трасса «Таврида», халкьарин арадин «Симферополь» аэропортуни аэровокзальный цийи комплекс

КРЫМ - ЭТО РОССИЯ!

(ада Иван Айвазовскийдин твар кьачуна), энергетикадин муьгъ, Таврический ва Балаклавский цийи электростанцияр ава.

Эхиримжи йисарин вахтунда республикади хуси доходар артух хьунин хьсан еришар кьалурзава. 2015-йисуз Крым Республикадин налогрин ва налогринбур тушир доходри 25 миллиард манат тешкилна. 2017-йисуз и рекъем 38 миллиарддиз, 2018-йисуз 40,6 миллиард манатдиз барабар хъана. Гьа са вахтунда кье региондин экономика федеральный бюджетдай кьезвай такватрин гьисабдайни вилик физва. 2019-йисан февралдиз РФ-дин Гьукуматди полуостров 2022-йисалди яшайишдинни экономикадин рекъай вилик финин федеральный госпрограмма тестикъарна. 2019-2022-йисара госпрограмма кьилиз акьудун патал федеральный бюджетдай санлай кьачурла 309,5 миллиард манат чара ийида.

Гьа жергедай яз, 2019-йисуз 150,5 миллиард манат, 2020-йисуз 120,7 миллиард манат, 2021-йисуз 26,3 миллиард манат, 2022-йисуз 12 миллиард манат рекъе твада.

Крым ял ягъун патал машгур чка я. 2018-йисан курортдин сезондиз полуостровдиз 6,8 миллион турист фена. Имни советрилай гьугъуьнни вири йисара рекорддин нетижа я. Туристрин кьадар артух хьунин Крымдин муькьуьн автомобилрин пай ва Симферополдин аэропортуни цийи терминал ишлемишуниз вахкуниз хьсан патахъай таъсирна. Идани полуостровдин транспортдал таъминвал хейлин хьсанарна. Крым Россиядик эхкечай югъ вири Россияда митингралди, концертралди, жемятдин умуми шадвилералди ва суварин маса серенжемралди кьейдзава. Кьилин серенжемар Крымда ва Севастополда кьиле физва. Абур суварин салютдалди бегъем жеда.

ЧИ КЪУВАТ САДВИЛЕ АВА!

КВЕХЪ ГАЛАЗ ЧАЛАЙ ЧИ АЗАДВАЛ, ЧИ ИГРАМИБУРУН – АЯЛРИН, СТХАЙРИН, ГЪУЪЛЕРИН, ЧИ ВАТАНДИН КЪИСМЕТ АСЛУ Я

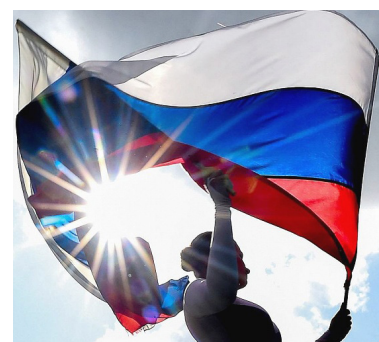
1941-йисуз, Ватан патал акьалтлай залан сятда, Москвада фашистриз акси митинг кьиле фена. Инал советрин дишеглияр кьесепатан уьлквейрин юлдашриз фашизмдин аксина женгинин сад тир фронт яратмишунин эвер гун гваз экъечина. «Чи садвиле кьуват ва гьалибвилерин замин ава» – кхъена абур чпин эвер гуна. И йикъакой советрин дишеглияр фашистриз акси комитет хайи югъ хъана. Советрин дишеглияр комитетдин иредар яз Россиядин дишеглияр союз инсанрин дибдин ивирирз вафалу яз амукъзава. Ингъе абур – ислегвал, яшайишдин гьахълувал, мягкем хизан, дидедал, аялвал.

Кье Урус алемдиз инсафсуз дьаве малумарнава: информации, санкциярин, культурадин, чуьнуьх хъанвай бактериологический. Россиявийриз акси гуж гьалиб авунриз эвер гузвай ванер пайда хъанва. Донбасс сифтеди яз фашизмдиз, кьвалчел акьалтзавай нацизмдиз, бандеровщинадиз акси экъечина. Вири ибур Рагъакъидай патал (Западди) тереф хуьналди, Киевдин режимди уьмуьрдиз куьчуьрмишзава. Ада Украина активвилелди яракьралди ацурзава.

Муьжуьд йисуз Киевдин неонацистри урусриз ва Донбассдин урус члалал рахазвай агъалийриз акси геноцид кьилиз акьудзава, яшайишдин кьвалер, школаяр, аялрин бахчаяр, больницаяр хьиткьинарзава. Ислегъ агъалияр ягъиз рекъизва, абурал залан хирер ийизва. Идан себебни абурз хайи урус члалал рахаз, чпин адетрал, культурадал бинеламиш хъана яшамаш жез кьан хуьн я. Са тахсирни квачир аялар телеф жезва. Идан гьакъиндай миллетчийрин гьилерикай телеф хъанвай гьечли аялриз эцигнавай хажалатдин памятникди – Ангелрин Аллеяди (Малаикрин

Аллея) шагьидвалзава. Абурукай виридалайни гьечли аялдин са йисни тамам хъанвачир.

Донбассдин 8 йис хъанвай аялриз гьатта ислегвал вуч лагъай гаф ятла эсиллагъ чизвач. 2014-йисалай 22 агъзурдалай гзаф инсанар, гьа жергедай яз саки 2,4 агъзур кас яш тамам тахъанвайбур Киевди тухузвай женгерикай зиянар хъанвайбур яз гьисабзава. Киевдин режимдикай Россия, славянрин алем, вири инсаният патал гьакъикъи кьурху хъанва. Ингъе гьавилий Россиядин дишеглияр союзди Донбасс геноциддикай ва террордикай хуьнихъ, Украина демилитаризация ва денацификация авунихъ рекъе тунвай кьарардин тереф хуьзва. Чавай чи ракларин вилик акъвазнавай дьаведин вилик пад кьун тавуна акъвазиз жедач ва чаз Донбассдин бедбахтвиле авай чи стхайр ва вахар тадай мари-фатдин ихтияр авач. Чун барабар ихтиярар, гьахълу ислегвал ва

кьайдалувал патал экъечизава. Чун а кардихъ инанмиш я хьи, дуьнья вич-вичел хкведа ва мусибатдин, садрани тахъай хьтин зулумкарвилин тахсиркарар Аллагъдин суддик акагда. Къуй дуьзвилини ва гьахълувилини, Россия ва стхавилин Донбасс лукъвилай ва беябурчивиликай хуьнин патахъай чи эвер гуни вири дуьньяда ван авурай.

МУКЪАЯТВАЛ ХУЬН

Э.ИБРАГЪИМОВ,
Россиядин МВД-дин
«Ахтынский» МО-дин
начальник

Малум тирвал, саймазвал себеб яз бязи аялриз школадиз физвай рекъера хасаратвилер жезва. Ихътин крарин вилик пад кьун патал алай йисан 19-мартдизлай 27-мартдалди чи районда

«Дикъет – аялар!» акция кьиле тухузва. Гьуьрметлу диде-бубайр, куь аялдин хатасузвал таъминарун патал абурхъ галаз санал школадиз физ-хкведай рехъ хъсандиз чира. Йикъан ва нянин вахт патал, гьаки запасдин маршруттар хьагъа. Куьн куь аялни галаз вири и рекъерай яхдиз алад. И вахтунда аялдиз рекъера гьерекарунни лишанар кьалура ва ам абурун метлебдин гьавурда тур.

Къейдин, куь аялрал алай парталрик ва абурув гвай рюкзакрик чарасуз яз чпи экв элкьуьрдай тадаракар хьун лазим я. Идалайни гьейри, аялдиз школадиз физ-хкведай рекъе смартфондин килигунин, наушникар алаз кьекъуьнни хаталувилай лагъ.

ПРАВИЛА ПОВЕДЕНИЯ ПРИ ПОЖАРЕ В ШКОЛЕ

Ахмед АХМЕДОВ,
начальник районной
пожарной части № 50

Что нужно делать при пожаре в школе? Необходимо немедленно сообщить об этом в единую службу спасения по телефону «101», «112». Руководство школы, учителя должны организовать эвакуацию учащихся в безопасное место в соответствии с планом эвакуации. При этом нужно использовать и запасные эвакуационные выходы. Когда речь идет о жизни и здоровье детей, не обязательно собирать все учебники и бежать к гардеробу. Но в этой ситуации нельзя терять ни минуты. При сильном задымлении нужно обеспечить защиту органов дыхания. Для этого могут быть использованы намоченные водой полотенца и платки. При пожаре ни в коем случае нельзя допускать панику.

Если пути эвакуации перерезаны, под руководством учителей детям нужно вернуться в классы, закрыть двери, вентиляционные решетки, открыть окна и ждать прибытия пожарных подразделений. В школе противопожарная сигнализация должна быть в рабочем состоянии. Учителя

должны заранее знать пути эвакуации своего класса, для чего и производится предварительная практическая отработка планов эвакуации. При эвакуации дети должны держать друг друга за руки. По возможности, взрослые должны быть и в начале, и в конце колонны.

Не менее важно следить за состоянием дорог и подъездов к зданию школы. Это необходимо для того, чтобы пожарные машины всегда имели возможность проехать на территорию без препятствий. Заборы, деревья и сугробы не должны мешать пожарным машинам. Помните: осторожность залог безопасности.

МЕНФЯТЛУ КЪУГЪУНАР

И мукъва РЦДПОВ-дин тербиячи Р.Агъабалаевади ина авай аялрихъ галаз шашкайрай, шахматрай ва урус лотодай кьугъунар тешкилна. Абуру аялрин фагъум-фикир авун ва зигин вилик тухузва, дикъетлувал артухарзава, гиперактивный аялар секинаруниз кьуллугъзава. Къейднавай кьугъунри аялар кар туькьун тавур (неудача) дуьшуьшра идан себебар веревирд ийиз вердишарзава.

Гьа и идарадин хизандихъ галаз кьвалахунин рекъай пешекар А.Гьабибуллаевади диде-бубайрихъ галаз тайин мураддихъ ракъурнавай суьгъбет-семинар кьиле тухвана. Адан мурад диде-бубайрин ва аялрин алакъайра хушвилини гьалар арадал гъуниз таъсир авун тир. Лугъун лазим я хьи, аялар тербияламишзавай диде-бубайри абурун гьиссерин алемдин кьетенивилерни фикирдай акъуд тавун важиблу я.

КАРД ГАЧАЛ ГАДАДИН КЪИЛЕЛ АЦУКЪНА

«Шерифали бубадин
насибгатар» ктабдай

Яргъал рекъе аваз галат хъанвай карван ял ягъун патал са шегьердин патав акъвазда. АкI туьш жеда хьи, вилайтдин пачагъ хьагъун патал и шегьердиз кьуд патай жемят кьвалт хъанвай. Ина адет тирвал, ахъайзавай кард садални ацукъ тийиз, мярекат яргъалди давам жезвай. Нубатдин сеферда ачухай кард карвандихъ галаз кьезвай са етим гачал гададин кьуьнел ацукъда. «Гьалат хъана жеда, галат хъанвай гьайван нин кьуьнел ацукънатла аку садра» – лугъуз, вилик-килик квай гьакимри ам мад сеферд ачух хьийида. Лув гана атана, и сефердани кард гьадан кьилел ацукъайла, жемят тажуб хъана амукъна.

Хъел акатай инсанри гачал кьуна са дехмеда твада. Пуд ла-

гъай сеферда ачухайлани, алапат: элкьвена-элкьвена, ам гьа гачал гада авай дехмедин кьавал ацукъайла, тешкилатчийр сабурдай акъатда. «Ваь, акI жедач, якъин, ина чна кьатун тийизвай хьтин са сир ава. Чи кьисмет анжах са Аллагъдиз чида. Пачагъарни Худадин изиндал хькьзавайди аннамашайтла, гьахьтин лайихлу кас я жеда паталай атана ина вичел кард ацукънавай гачал!», – келимайралди камаллу са агъ-сакъалди жегьилдин чандиз кьаст авун фикирзавай лутуйрин вилик пад кьада. Адан теклифдалди, вилайтдин пачагъвални гьадал тапшурмишда. Вилайтдин тарихда гьич садрани тахъай хьтин адалатлу, кьудратлу пачагъ хъаналда а етим гададикай.

Эхъ, гьакъикъатдани, вири дуьньядинни каинатдин крар идара ийизвай Аллагъ-Тааладин сирерай инсанрин кьил акъатдач.

ДИН

РАМАЗАНДИН ВАЦРА СИВ ХУЬНИКАЙ

Гьажн Саягъ САЛЯГЪОВ,
Калукрин хуьр

Гьазрат Аннаса чи играми Расулullaгъдивай «Рамазандин вацра сивер хуьдайди вучиз лугъузва?» – лагъана хабар кьуна. Расулullaгъди (с.а.с.) «Вучиз лагъайтла, Аллагъ-Таалади а касдин гунагъар гьа вапра тергзава», – лагъана жаваб гана. Аллагъ-Таалади Рамазан вири умметдиз ракъурнава. Гьа

вацраз гьуьрмет авурбур хийирлу уммет я.

Ибрагъим пайгъамбардин (а.с.) «Сугъуфар» ктаб рамазандин пудаз назил хъана. «Таврат» Муса пайгъамбардиз (а.с.) ругуд лагъай йифиз назил хъана. «Инжил» Иса пайгъамбардиз (а.с.) 18-йифиз назил хъана. Чи играми Мугъаммад Пайгъамбардиз (с.а.с.) «Кьуръан» рамазандин 24-йифиз назил хъана.

ТАРИХДИН ИМАРАТАР ХУЬН

ХУЬРУЬН КЬИЛИН ЛИШАН

Шерибан ПАШАЕВА,
тарихчи-востоковед,
этнолог, ахтармишдайди

(Эвел 11-нумрада)

Хуьруьгрин хуьре авай минара галай мисклин цийи хувун ва хуьн нсятда хуьруьнгьлийрин ва райондин администрациядин вилик акъвазнавай виридалайни важиблу везифай-рикой сад я. Дагъустанда гьеле фадлай милли куьгьне жуьредин архитектурадин имаратар кIвачел акъулдунин везифа вилик акъвазнава. Советрин девирда и кар герек туширди яз гьисабзавай. Адак къадим имаратрин конструкция, цларин ранг, чкадин эцигунрин шейэр, архитектурадин кIалубар гьалунин жуьре чирун акатзавай.

Хуьруьгрин хуьре авай мисклин ва минара гьеле са сефердани цийи хувурди туш. Гьа са вахтунда и надир имарат гьеле 1960-йисан эхирра къати залзаладилай къулхъ мисклиндин дараматда хиткьерар арадал атун себеб яз хаталу гьалда ава. Гьа йисара сифте яз минарада къакъанвилихъ фенвай яргъи хиткьер арадал атана. Иисар фирдавай и хиткьерар мадни гзаф жез эгечIна. 2021-йисан 2-3-январдиз Кьиблепатан Дагъустанда 4,5-5 баллдин къуват авай залзала хъана. Нетижада минарадин ва мисклиндин дараматдин хиткьерар мадни дерин ва гегенш хъана.

XVIII асирдин культурадин ирсинин и объект тамамвилелди чуклуни кьурхулувилик ква. Марфар къвазвай вахтунда квав аватунин кьурхулувал авайвилей мисклин кIевнава. Дагълара лагъайтIа гьамиша марфар, къалин цифер ава, ламувални гьакIдани къакъанди я. Яд мисклиндин кIарасдин полрал авахъзава ва идакди абур вахтсуз кIизва. Мисклиндин къенепатан кIвалера авай гьамишан ламувили абур гележегда чуклунал гьизва. И карди Хуьруьгрин хуьруьн агъалийрик къалабулух кутунва ва абур республикадин талукъ тир къурулушрин дикъет и татугайвилел желбун патал чалишмиш жезва.

Чкадин агъалийриз федеральный метлебдин культурадин ирсинин имарат чпин къуватралди ремонтдай ихтияр авач. Гьа са вахтунда мисклиндин пешекарвилелди цийи хувунин игътиж ава. Ихътин имарат адетдин жуьреда ремонт авуна виже къведач, вучиз лагъайтIа адан гьал мадни писди хъун мумкин я. Авай малуматралди къадим мисклиндин дараматдин адетдин ремонт авунин чалишмишвал авурди тир. Кар ана ава хьи, адетдин ремонтди ихътин жуьредин къадим имаратар ремонт авунин месэлар мадни хци ийизва. И дуьшуьш вандалвили (вагъшивили) гекьигиз жада, гьикI лагъайтIа, хъсан майилар аваз къадим дараматдиз туькIуьр хъийиз техжедай зиян гузва. Райондин администрациядив ва Хуьруьгрин хуьруьн руководстводив а важиблу кар агакун лазим я хьи, ихътин къадим имаратар гьич са дуьшуьшдани адетдин кьайдадалди ремонтна виже къведач. Абуру чпив эсиллагъ маса жуьреда, вични пешекарви-

лелди эгечIун истемишзава. Хиткьеррал цементдин раствордин «пине» элягъуни неинки чуклуни процессар акъвазардач, идаз акси яз, и месэла хци ийида. Гьа икI Хуьруьгрин хуьруьн мисклиндиз ва минарадиз пешекарвилелди кьилиз акъуддай еке ремонт герек я.

Хуьруьгрин хуьруьн мисклин ва минара – ибур лезги халкъдин зодчестводин надир имаратар я. Халкъдин устадрихъ къадим вахтара эцигунрин къетIен жуьреяр авай. Абур асирралди гъаваяр, дагълух шартIар, чкадин эцигунрин шейэрин къетIенвилер фикирда къуналди арадал къвезвай. Къадим устадрин тежриба чируни культурадин ирсинин къадим заманадин къванцин ихътин объектар абуруз дуьшуьшдай зиян тагана цийи хувунин карда куьмек гудай. Гьихътин хъайитIани къадим

заманадин культурадин памятник ва я объект ам тарихда гьихътинди тиртIа гьахътинди яз, яни абурун архитектурадин жуьре чIур тавуна кIвачел акъулдана кIанда. Ихътин жуьредин къадим имаратрин гьар са къванциз нумра яна кIанда. Герек бейхабардаказ чуклуни, уьцIунин ва я ци тухунин нетижада адан са къванни квахъ тийин.

Дагъустанда ихътин къадим имаратар цийи хувунин тежриба хъанва. Хуьруьгрин хуьруьн мисклин ва минара цийи хувуниз талукъ яз райондин администрациядиз ва Хуьруьгрин хуьруьн руководстводиз 2019-йисуз Лак райондин Къумухрин хуьре Дагъустандин къадим заманадин мисклинрикой сад цийи хувунин тежрибадилай менфят къачун теклифиз жада. И мураддалди гьатта Къумухрин хуьруьз фена цийи хувунвай къадим заманадин и мисклиндиз килигайтIани жада. И хуьре мисклин чпихъ къадим заманадин къванцин ихътин имаратрихъ галаз кIвалах тухудай еке тежриба авай несилрилай несилралди физвай къванцин устIарри цийи хувуна. Хуьруьгрин хуьруьз вичин Къумухрин хуьре мисклин цийи хувур устIардиз теклифайтIани жада. И кар килизиз акъудна кIанда. Къумухдин мисклин несилрилай несилралди физвай къванцин устIар Мегьамед Алибегова цийи хувуна.

Къумухрин хуьре киле тухвай кIвалахриз талукъ яз журналистриз гайи интервьюда Мегьамед Алибегова вичин кIвалахдин гьакьиндай суьгьбетнай: «КIвалахдив эгечIдалди ам киле туьхузвайбуру мисклиндин вири дараматдин гьар са сантиметр ахтармишна ва ибадатханаяр эцигунин къадим заманадин технология чирна». Гьа ихътин устIарар ва кIвалахдив пешекарвилелди эгечIун Хуьруьгрин хуьре авай надир имаратдизни герек я.

(КьатIама)

ЧИ КОРР.

«Сад тир Россия» партиядин Дагъустандин региональный отделенидин секретарь Сергей Меликова кьил кутуналди, региональный отделениди эхиримжи са шумуд гьафтеда чеб Ростов-на-Новгородский областного, Крым Республикада вахтуналди яшамин жезвай пунктара авай Луганскдин ва Донецкдин халкъдин республикайрай жегинин гьерекатар себеб яз катнавайбуру патал гуманитарный парар кIватIиз рекъе твазва. Идан гьакьиндай РД-дин Кьилин Администрациядин официальный телеграм-каналда кьейдзава.

Эхиримжи делилралди 50 тонндилай гзаф гуманитарный парар рекъе тунва. Идан гьакьиндай «Сад тир Россия» региональный отделенидин секретардин заместитель, партиядин региональный исполнительный комитетдин руководитель Мегьамед

Мегьамедова хабар гана. «Къейд ийин, и кIвалах исполнительный властдин органрихъ галаз санал общественный тешкилатри, мергьяматлувили фондар, гьакIни республикадин вири муниципальный образованийрай тир чарадан дердийрикой хабар авай дагъустанвийри кьилиз акъудзава. Абур ДНР-дин ва ЛНР-дин агъалияр патал регъятди тушир и вахтунда куьмекдин гьил яргъи ийиз гьазур я.

Вири республикадихъ галаз санал чи партиядин чкайрин отделений ихътин куьмекар гуник экечIнава. Чна сифте нубатда яргъалди хуьз жадаи недай суьрсетдилай, бутилироватнавай цикай ва дарманрикой ибарат гуманитарный парар гьазурзава. Алай вахтунда яргъал вахтуналди хуьдай герек тир недай суьрсетдин ва дарманрин сиягъ туькIуьрзава. Абур мукьвал тир йикъара чкадив агакьарда», – лагъана Мегьамед Мегьамедова.

ГАЗЛАМИШУНИН ПРОГРАММА УЬМУЬРДИЗ КУЬЧУЬРМИШЗАВА

И мукьвара вичин къурулушда «Ахцегь район» МР-дин кьилин заместитель Гьажи-Омар Рамазанов, экономикадин отделдин векил Рафик Эфендиев, чи райондин Мастервилин участокдин начальник Малик Эфендиев авай комиссия Ахцегьа сифте абонент догазификациядин программадай тIебии газдин линиядик кутазвай чкадал фена. Газовикри Мягьедин Къиличханован кIвалин участокдин сергъятдал къван 90 метрдилайи гзаф газопровод тухвана ва ам газдин проводдин асул линиядихъ гилигна.

– Гьакьикъатдани, и программади кIвалериз тIебии газ гьизвай вахтунда агъалийриз хейлин пулдин такъатар къенят ийидай мумкинвал гуда. Мисал яз, кье зани и месэла гьалун патал са шумуд 10 агъур манат пул къенятзава. Вичикай инал суьгьбет физвай программа тади гьалда уьмуьрдиз куьчуьрмишун патал алахъунар авунай аз РД-дин регъбер Сергей Меликоваз ва раймуниципалитетдин кьил Осман Абдулкеримоваз рикIин сидкъидай чухсагъул малумариз кIанзава, – лагъана М.Къиличханова.

Вичин нубатда раймуниципалитетдин кьилин замести-

тель Гь-О.Рамазанова райондин агъалийриз догазификациядин программада активвилелди иштиракуниз эверна. Ада гьакI гележегдани муниципалитетдин органри чарасуз тир документар

гъазурунин карда жемьтдиз куьмекар гун хиве къуна. Къейдин, догазификациядин рекъай туьхузвай вири кIвалахар закондин нормативрихъ галаз къадайвал тешкилнава. Программада иштиракун патал агъадихъ галай документар вугун чарасуз я: кIвалин ва чилин участокдин иесивал тестиьарзавай документар (зеленкаяр); ситуационный план; паспорт; СНИЛС ва контактдин делилар.

САНКЦИЙРИЗ ЖАВАБ ЯЗ

Къакъан дуллух гудай кIвалах жагъурунин рекъай super.lob сервисдин хабар къурун нетижайрай Махачкъаладин 45 % агъалияр Украинада, ДНР-да ва ЛНР-да женгинин махсус операция киле тухун себеб яз Россиядин рынокдай хъфин малумарнавай компанийрин суьрсет тамамвилелди ва я са къадар маса къачуникай къекъечIиз гьазур я. И кIвалах абуру гьатта и компанияр элкъвена хквез хъайитIани кьилиз акъудда. Идан гьакьиндай super.lob пресс-къуллугъди хабар гана.

«Зун гьатта абур Россиядиз элкъвена хтуниз акси жада!», «КIани патахъ хъфайрай!», «Ватандин шей гьасилзавайбуру патал къулай шартIар яратмишдай вахт фадлай алуькнава», «Китайдин аналогар виридаз бес жада», – гьевеслудаказ баянар гузва и кардиз хабар къурбуру. Мадни 23 % шегьерэгълийри и дуьшуьшда Россиядин метягъар гьат тавур дуьшуьшра маса шей-

эр маса къачуда. Абурун арада виридалайни гзаф къецепатан уьлквейрин автомобилар ва электроника ава. РагъакIидай патан компанийрин метягърикой ва къуллугърикой Махачкъаладин гьар пуд лагъай агъалиди (33 %) менфят къачун давамарда. Рынокда шей гьасилзавайбурун политикадин малуматар ваъ, сифте нубатда суьрсетдин кьимет ва ери важиблу я. Къанни кьве процент хабар къурбуруз чпин фикирар тайинариз четин хъана.

Чпи санкцийрин тереф хуьзвай рагъакIидай патан шей гьасилзавайбурун метягъар маса къачун давамарунин гьакьиндай шегьерда 34 йис яш хъанвай (52 %) хабар къурбуру лагъана. Гьамни эгер и компанияр элкъвена хквез хъайитIа. Тамамвилелди ва я са къадар ихътин компанийрин метягърикой къекъечIидай ксарин арада Махачкъаладин 45 йисалай алатнавай (56 %) агъалияр ава.

МИЛЛИ ПРОЕКТРИЗ – 20 МИЛЛИАРД МАНАТ!

Дагъустанда милли про-ектар гьалуниз 20 миллиард манатдилай гзаф пулдин такъатар чара авунва. РД-дин Гьукуматдин Председателдин 1-заместитель Руслан Алиева 2022-йисан милли проектрай контрактар кутIунин кIвалах йигинарун тапшурмишна. Вири санлай 746 контракт кутIун фикирдиз къачунва. Гьелелиг, 10-мартдалди, 3,9 млрд манатдин кьимет авай 105 контракт (14,%) кутIунва. Къейдин, шаз республикада милли проектриз ахъа авур пулдин такъатрин са пай харжиз хъанач.

ОПЕРАТИВНО-ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЕ МЕРОПРИЯТИЕ «НЕЛЕГАЛЬНЫЙ МИГРАНТ»

Э.Э.МАГОМЕДОВ,
инспектор МП МО МВД
России «Ахтынский»,
старший лейтенант
полиции

В целях стабилизации миграционной ситуации, повышения эффективности борьбы, предупреждения, выявления и пресечения правонарушений и преступлений в сфере миграционного законодательства в период с 16 по 25 марта 2022 года на территории Республики Дагестан проводится оперативно-профилактическое мероприятие «Незаконный мигрант».

Целью проведения данного мероприятия является пресечение незаконного привлечения и использования иностранных работников организациями (работодателями), перекрытие каналов незаконной миграции и торговли людьми, выявление незаконно пребывающих иностранных граждан, обеспечение правопорядка и миграционной стабильности.

Во избежание недопущения нарушений просим своевременно обратиться в миграционный пункт МО МВД России «Ахтынский» для обеспечения законного нахождения иностранных граждан на территории обслуживания и осуществления иностранными гражданами законной трудовой деятельности.

МО МВД России «Ахтынский» напоминает жителям, что, осуществляя фиктивную регистрацию или постановку на учет иностранных граждан и лиц без гражданства, вы способствуете сокрытию совершения преступления.

Уважаемые жители, кто располагает какой-либо информацией о незаконном проживании, пребывании или осуществлении трудовой деятельности иностранных граждан или лиц без гражданства, просим Вас незамедлительно сообщить в дежурную часть отдела полиции по номеру 89288024753 или в миграционный пункт по номеру 8(87263) 23 0 13.

ШИКИЛРИ ВАТАН КІАНАРЗАВА

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

16-мартдиз Ахцегъа, Аскар Сарыджадин тІварунихъ галай изобразительный искусстводин школадин залда, гъа и школадин тежрибалу муаллим, художник - живописец, РД-дин культурадин лайихлу работник Энвер Билалович Асалиеван гъилин яратмишунрин «Къадим Ахцагъ – хайи Ватан!» тІвар алай выставка ачухна. Шадвилин мярекатда и школадин, патав гъай аялрин яратмишунин КІвалин коллективри ва теклифнавай маса юлдаши иштиракна.

Мярекат ачухналди тебрикдин хуш келимаяр гъаз изобразительный искусстводин школадин директор, машгъур художник, Россиядин художникрин ва дизайн-неррин Союзрин член, Дагъустандин ва Карачаево-Черкессиядин лайихлу художник Мегъамедзе-риф Гъажиев рахана: – И выставка чна Энвер муаллимдин 70 йисан

юбилейдиз бахшна ачухнава. 46 йисуз ина гъакъисагъвилелди КІвалахиз (адан умуърдин юлдаш ва хвани художникар, чи школадин муаллимар я), вичин вири алакьунар ва къуват хуьрун аялар искусстводин алемдиз шерикзавай, жегил педагогизни художникриз девлетлу тежриба гузвай ам тарифуниз лайихлу я. Энвер

Билаловича чІехи гъарфунилай тир инсанвилин къилихралди, вини дережадин пешекарвилелди, вичин бажарагълу яратмишунралди – са гафуналди, хуси чешнедалди акъалтзавай неси ватанпересвили руьгъдаллаз тербияламишзава. Рангунин ширералди холстрал чІугуна, рамкайра туна выставкада эцигнавай 20 шикилдайни чавай художникдин халкъдин милли тарихдиз, культурадиз, архитектурадиз авай рикІин майилвал, кІанивал ачухдиз къатІуз жезва. Вижевай майдан – зал ава къван, художественный яратмишунрин гъа ихътин маналу выставкара гила чна ина чи школадин амай муаллимизни, райондин гъевескар художникризни тешкилда,- къейдна директорди.

– Хъсан художникар инсанрикай хкатна ваъ, гъелбетда, коллективда арадал къевезва. Жуван яратмишунрин выставка ачухдай мумкинвал ва куьмек гунай заз чи школадин коллективдиз, директордиз, атанвай вири мугъманриз пара къадар сагърай лугъуз кІанзава. За шикилрин выставкара Махачкъалада ва масанрани ачухна, амма жуван хайи ватанда, коллективда ихътин кар пара хуш я ва, зи фикирдалди, нетижалу я. Вучиз лагъайтІа, халисан муаллимди, устІарди ученикар хуси чешнедалди гъавурдик кутуна кІанда,– лагъана Энвер Билаловича.

Выставка апрелдин эхирдалди давам жеда. Райондин ва паталай къевезвай тамашачийри ам пара хушдиз къабулзава.

УРУС МУАЛЛИМАР РИКІЕЛ ЖКУН ЯЗ

И мукъвара Дагъустандин халкъдин шаир СтІал Сулейманан КІвале-музейда «Урус муаллим кІанивилелди» тІвар алай конкурсда гъалиб хъайибуруз шабагъар гуниз талукъ мярекат кыле фена. И конкурсда Къиблепатан Дагъустандин вири районрай

дани Къиблепатан Дагъустандин районрай тир аялар патал тешкилзавай турнирриз ва конкурсриз куьмек гудайвал я. Вичикай инал суьгъбет физвай серенжем СтІал Сулейманан тІварунихъ галай райондин администрациядин куьмекдалди тешкилна.

меститель Лацис Оружева, Докъузпара райондин къилин заместитель Салигъ Гъажимурадова ва масабур иштиракна. Конкурсадин нетижайрай 1-чка СтІал Сулейманан тІварунихъ галай райондин Куркентдин 1-нумрадин СОШ-дин ученица Амина Шихрагъимовади къуна, 2-чкадиз Докъузпара райондин ЦІийи-Къаракуьредин СОШ-дин ученик Мейлан Эюбов лайихлу хъана, 3-чка Дербент райондин Белижи поселокдин Г.Лезгинцеван тІварунихъ галай ООШ-дин ученица Азиза Мегъамедовади къуна. Абуруз талукъ тирвал, 30, 20, 10 агъзур манатдин къадарда аваз пулдин пишкешар ва дипломар гана. Идалайни гъейри, конкурсдин мад 40 иштиракчидиз са агъзур манат пулар пишкешна.

И мярекатдилай къулухъ конкурсдин гъалибчияр ва призерар патал XX асирдин Гомердин КІвализ-музейдиз экскурсия тешкилна. Къейдин, лезги чІалал шиирар кІелдайбурун нубатдин конкурс алай йисан майдин вацра ЧІехи Гъалибвилини йикъан гъуьрметдай тухуда. Адан къилин тема чи ватангъли, Советрин Союздин Игит Валентин Эмирован къегъалвилер жеда. И конкурсда гъалиб хъайибуруз шабагъар гунин мярекат Ахцегърин край чирдай музейда тухун фикирдиз къачунава. РД-дин жегъилрин крарин Министерстводи и конкурс тешкилун патал куьмек гуда.

атанвай аялри иштиракна. Адан шабагъдин фондун 100 агъзур манат тешкилзавай. И мярекатдин спонсор машгъур меценат Нариман Газалиев тир. Ада гележег-

Конкурсда гъалиб хъайибуруз наградаяр гуниз талукъ мярекатда СтІал Сулейманан тІварунихъ галай райондин къил Нариман АбдулмутІалибова, адан 1-за-

ВАТАН ПАТАЛ ЧАН КЪУРБАНДНА

И мукъва чав хажалатдин хабар агакъна: Украинада женгинин махсус операция кыле тухузвай вахтунда вичин аскервили буржи тамамарзавайла, чи районгъгли – Чеперин хуьрун агъали Велиханов Мегъамед Мурадвич телеф хъана. Телеф хъайи игитди вич Ватандиз къуллугъуниз бахшна ва ам эхирдал къван аскервили кынез вафалу яз амукъна. Чна Мегъамед Велиханован хизандиз, мукъва-къилийриз ва Чеперин хуьрун вири жематдиз дериндай хажалат чІугуналди башсагълугъвал гузва ва абурухъ галаз санал гъам-хажалат пайзава. Къуй Аллагъди Мегъамед Велихановаз женнет багъиш аурай!

Райондин «ЦІийи дубня» газетдин коллектив

Жамиля ГЪАЖИЕВА

РОССИЯДИН ИГИТ НУРМЕГЪАМЕДАЗ

Хъайи чІавуз вун дидедиз Чинар дяве амачир. Гъавадихъай барутдин ни Хейлин вахт тир къвезмачир.

Дагъустандин дагълари ваз Чинар тикдай экъечІиз. КичІе садрани хъаначир ваз, КІвалахдин гъекъ алахъиз.

Нурмегъамед, ракъинивай Къачур къуват нурарин, Хъивални къачуна на Чи дагъларин, вацІарин.

Украинви нацистрини На ажувал къалурнач. Ватан, дустар хуьн патал Ваз чандин гъайиф атанач.

Офицерди вафалу, Гъаз тунач вич гъалкъада. «Къулухъ!» эмирна дустариз,

Гранат къиткъинна ада.

Регъберди и кар акур, Къегъалдиз фикир гана. Зирек лекърез Кулидин Игитвилини тІвар гана.

АЗЕРБАЙЖАНДИН ПРЕЗИДЕНТ ИЛГЪАМ АЛИЕВА ТЕБРИКНА

Чна чи пагъливан Жабраил Гъажиеван спортдин агалкъунрал гуьзчивалзава. ИкІ, 12-мартдиз азаддиз къуршахар къунай Европадин КІвенКІвечивал патал Болгариядин Пловдив шегъерда кыле фейи акъажунра (ам Азербайжан Республика патал экъечІзава) адакай 23 йис яш хъанвай жегъилрин арада Европадин чемпион хъана. 74 килограммдин заланвилини категориядин финалда Гъажиева 8:1 гысабдалди Румыниядай тир Кристиан Биродин винел инанмиш гъалибвал къазанмишна. Идалай вилик азаддиз къуршахар къунай Ахцегърин школадин тербиячиди Арменидин (12:2), Австриядин (4:3) ва Туьркиядин (7:3) векилрихъ галаз мадни

гъалибвилини 3 акъажун кыле тухвана. Чна чи жегъил, амма машгъурвал къазанмишнавай ватангъглидиз и зурба гъалибвал мубаракзава. Къуй адахъ чандин мягъкем сагъвал ва цІийи агалкъунар хуьрай!

Азербайжандин президент Илгъам Алиева Болгарияда кыле фейи азаддиз къуршахар къунай Европадин 7-чемпионатдин иштиракчияр шад гъалара тебрикна ва абуруз шабагъар гана. И вахтунда ада чи ватангъли пагъливан Жабраил Гъажиеван лайихлувилер къетІендиз къейдна.

Райондин «ЦІийи дубня» газетдин редакциядин къуллугъчийри Мурсалов Рашидаз пара кІани халадин хва ва амай мукъва-къилийриз

МУСАНАБИЕВ ЛУКЪМАН

кечмиш хъуниз килигна, дериндай хажалат чІугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хуьрай вичиз!

ЦІийи дубня

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00. Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз.

Заказ № _____